

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Ett arbetsliv i fiskenäringens tjänst

Prost, Pia

Published in:
Skärgård

Published: 01/01/2020

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Prost, P. (2020). Ett arbetsliv i fiskenäringens tjänst: Kari Ranta-aho går i pension. *Skärgård*, (1), 28-31.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202201148251>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Ett arbetsliv i fiskenäringsens tjänst - Kari Ranta-aho går i pension.

Text: Pia Prost

När jag klockan tre en fredag eftermiddag stiger in på Närings-, trafik- och miljöcentralen i Åbo för att träffa fiskerichefen Kari Ranta-aho, tar jag för givet att intervjun är hans sista uppgift för dagen. Men nej. Efter att i lugn och ro samtalat med mig i över en timme, ska Ranta-aho fortsätta med att förbereda ett föredrag han ska hålla nästa vecka och ta itu med några andra papper som väntar på skrivbordet. Han har alltså inte börjat trappa ner, trots att han kommer att gå i pension den första april.

Det är ingen överdrift att säga att **Kari Ranta-aho** vikt hela sitt arbetsliv till fiskerinäringen. En stor del av studierna också. Ranta-aho är uppvuxen i Pargas, där han gick i finsk grundskola. Efter att ha gått ut gymnasiet i Åbo föll det sig naturligt att fortsätta studierna vid Åbo Akademi, där han studerade kemi och ekologi.

I slutet av sina studier, år 1981, fick Ranta-aho möjligheten att åka som stipendiat till Háskóli Íslands, Islands största universitet i Reykjavik. I praktiken tillbringade han en stor del av sina två år på Island vid Mývatn, en näringsrik insjö i närheten av Kraflavulkanen på nordöstra Island. Här gjorde han sitt examensarbete om rödingens populationsdynamik.

- Det var en mycket fin tid, jag fick ganska långt flyga och fara som jag ville. Vid Mývatn bodde jag hos en fårfarmfamilj. Där fick jag således lov att lära mig prata isländska för att göra mig förstådd. Fårfarmaren hade 800 får plus alla lamm. Han var nog med att precis alla får skulle ha egna namn och hade en otroligt lång namnlista i sitt häfte. Våra band till Island är ännu starka, konstaterar Ranta-aho, som planerar en resa till Island tillsammans med sin fru, nu när det snart finns mer ledig tid att disponera.

När Ranta-aho kom tillbaka till Finland började han jobba med ett fiskeprojekt inom Åbo universitet vid sjön Pyhäjärvi i Säkylä. Men det blev inte långvarigt. År 1983 grundades Åbo fiskeridistrikt och när den första fiskerichefen **Jan Eklund** märkte att Ranta-aho kunde både laxproblematiken, fiskeribiologi och båda språken, anställdes han för ett projekt inom fiskeriförvaltningen och blev snart fiskeriplanerare i distriktet.

När Eklund 1986 flyttade till Österbotten var Ranta-aho hans ställförträdande, och på den vägen är det. År 1987 blev Kari Ranta-aho utnämnd till fiskerichef av statsrådet. Ranta-ahos arbetsadresser har varierat inom Åbo, men i princip har han haft samma tjänst sen dess. Han har också hunnit gå igenom hela fyra reformer inom statsförvaltningen under den tiden.

Så vad gör då en fiskerichef? Enligt Ranta-aho är det bästa med hans jobb att man får jobba med fiskefrågor ur så många olika synvinklar:

- Vi ska främja hela fiskerinäringen och fritidsfisket - vi styr, reglerar och beviljar stöd. Arbetsfältet sträcker sig längs hela den finska kusten, från östra Finska viken till Bottenviken. Åbo är vår bas; regionala byråer finns i Helsingfors, Kouvola och Vasa. Personalen på 30 personer är nu uppdelad på tre olika team.

Uppgifterna inkluderar genomförandet av det finska fiskeriprogrammet 2014-2020 på regional nivå och verkställandet av EU:s fiskeripolitik. De av EU fastställda kvoterna för olika fiskarter övervakas av förvaltningen, det förs register över fartyg, yrkesfiskare och den fartygsvisa kvot användningen. Överträdelser eller olagligheter förs vidare i systemet och går det riktigt illa kan fiskaren få böter eller till och med förlora sin fiskelicens.

Inom ICES (International Council for the Exploration of the Sea) samlas all data om Östersjöns fiske av kvoterade fiskarter och ICES ger EU-kommissionen den vetenskapliga rekommendationen för högsta hållbara fiskekvoten för respektive art. Underhandlingarna inom EU påbörjas oftast redan i maj och de slutliga kvoterna slås fast i slutet av året för olika kvotområden i Östersjön. I Finland har Naturresursinstitutet beviljats pengar för åren 2015-2020 - sammanlagt 17 miljoner - för att årligen genomföra den vetenskapliga insamlingen av basdata om strömmings-, vassbuks-, torsk- och laxbeståndet. Informationen används när kommande årets kvoter slås fast.

- Vi delar också ut strukturstöd på 10-15 milj på årsbasis från den Europeiska havs- och fiskerifonden, berättar Ranta-aho. Vi beviljar investeringsbidrag, utvecklingsbidrag, innovationsbidrag och projektbidrag för fiskets aktionsgrupper .

Det är på Fiskeritjänst-enhetens ansvar att godkänna fiskeriprodukter som fiskats utanför EUs gränser innan de når butikshyllorna. Alla importansökningar gällande tredje länders fiskeriprodukter granskas av enhetens tjänstemän – godkännandet av dessa importprodukter betyder att de inte är illegalt fiskade eller producerade. Enhetens fiskeribiologer sköter bland annat restaureringen av vandringsfiskåar i olika vattendrag längs kusten.

Samtidigt som konsumenterna ropar efter inhemsk fisk och livsmedelspolitiken betonar vikten av lokal mat, blir yrkesfisket allt svårare. Många yrkesfiskare lider av den stora förekomsten skarvar eller sälar, och Ranta-aho efterlyser nationella lösningar.

- Alla yrkesfiskare fiskar på sina egna vattenområden. Om skarvar eller sälar dyker upp, blir du på sätt och vis fånge i dina egna fiskevatten. I två närbelägna fiskevatten påverkas kanske den ena yrkesfiskaren inte alls, medan den andra drabbas så hårt att det blir för svårt att fortsätta.
- Det är av högsta vikt att vi har en aktiv kår av yrkesfiskare - att jobba för det blir även en av min efterträdarens viktigaste uppgifter, säger Ranta-aho. Hållbara lösningar finns. En enda yrkeskår kan inte bära hela bördan av att skarv- och sälpopulationerna vuxit sig så starka.

Enligt Ranta-aho har metoderna inom fiskodlingen gått framåt väldigt mycket. Han talar om foderkoefficienten, det vill säga sambandet mellan tillsatt foder och producerad fisk. Genom att öka energiinnehållet i fodret har mängden foder sjunkit märkbart i förhållande till hur mycket fisk som produceras. Foderkoefficienten har gått ner väldigt mycket sedan 1980-talets början, vilket också beror på minskat foderspill.

- När man tidigare talade om en foderkoefficient i fiskodlingarna på 4-6, är vi nu nere på 1,1. För att förstå varför fisken är så ekoeffektiv måste vi titta på dess fysiologi: fisken behöver inte jobba för att producera värme och den behöver inte jobba för att stå på fyra fötter, den bara flyter. Genetiskt sett växer den snabbt, konstaterar Ranta-aho. Fiskens egenskap som växelvarm art är fantastisk.
- Idag är fiskodlingarna både klimat- och näringspolitiskt mycket bra. Genom fiskmjölsfabriken i Kasnäs, vilken varit en strategisk målsättning sedan början av 2000-talet, kan vi utnyttja inhemska strömming och vassbuk för att göra fiskfoder. Där finns även tekniken att avlägsna dioxinet från fiskmjölet. Fortfarande är många rädda för dioxinet och vill inte äta strömming, så det smartaste sättet att öka strömmingskonsumtionen är via fiskmjölsfabriken till odling av regnbågslox, som konsumenterna vill ha.

Ranta-aho konstaterar att fiskodlingarna fortfarande är en het potatis och miljösidan inom NTM-centralerna längs kusten vill helst ha odlingarna på land i recirkulationsanläggningar, RAC. Tyvärr är RAC-anläggningarna på land ännu olönsamma, eftersom man har löpande driftskostnader med vattenpumpar som måste gå konstant. Slutprodukten är inte heller den bästa, eftersom vissa enzym orsakar problem med smak och lukt. RAC-anläggningar på land behövs, men ännu så länge främst för yngelproduktionen. Men Fiskeritjänst-enheten har stora utvecklingsprojekt på gång inom detta område.

Fritidsfisket är också något som hör till Ranta-ahos arbetsbild. Efter den första april får han kanske mer tid till att fiska själv - under de två senaste åren har han endast satt ut nät ett par gånger.

- Vi har sex barn och fem barnbarn, så på något sätt finns det alltid sysselsättning, skrattar Ranta-aho. Dessutom måste jag hinna heja på Pargas fotbollslag Piffen, jag är en ivrig fotbollsspelare från läktaren.

ARTIKELFÖRFATTAREN

PIA PROST jobbar som redaktör för Tidskriften Skärgård och projektkoordinator på Skärgårdshavets biosfärområde.

050-338 1710
prost.pia@gmail.com

Bildtext

1. En glad Kari Ranta-aho trots en lång arbetsdag i Åbo. Foto: Pia Prost

2. Kari Ranta-aho tackar för sig. Foto: Kaj Mattsson
3. Även fritidsfiskarna hör till Ranta-ahos arbetsbild. Foto: Daniel Strömborg